

BRENNER, PETER

Petter Brenners Sidsta taal, då han genom Stockholms stadz södre port fördes vt til en wåldsam död. Den 4. julii, åhr 1720. Stockholm, tryckt af Henr. C. Merckell, kong. boktr. i storfurstendömet Finl

(Merckell
1720

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

cc. 5. 7
o

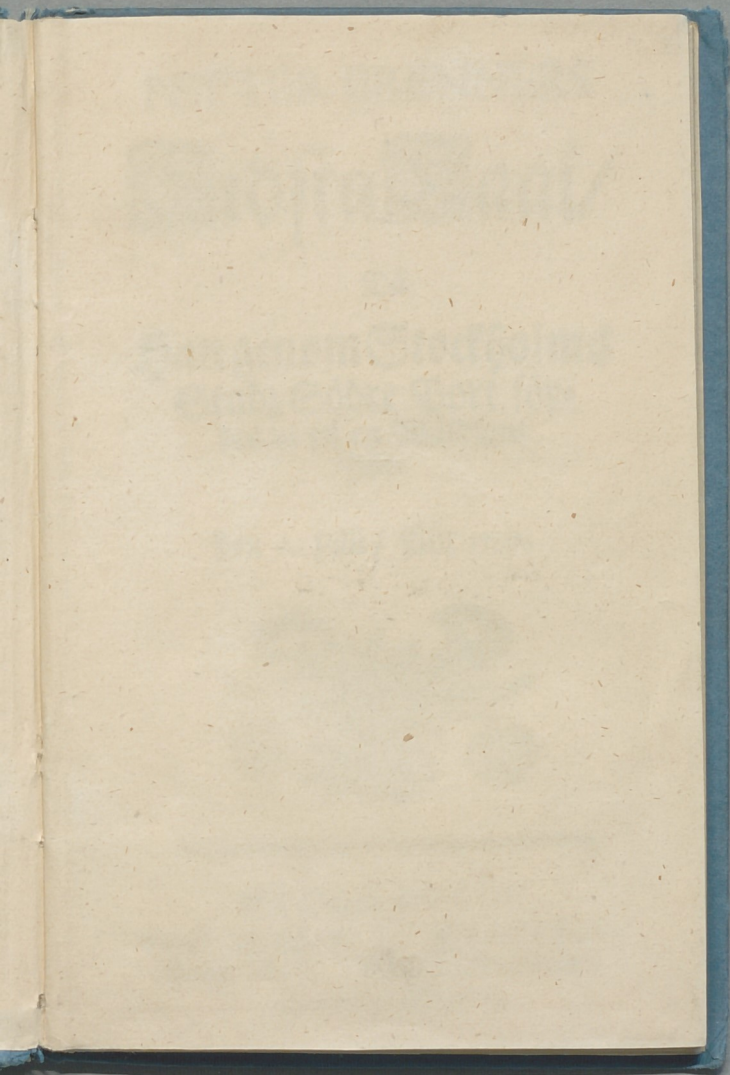
Teol.
Pred.
Dödsf.
(Bv)

Ex A.

1700-1829

BRENNER, P.

1871
April 20th 1871
I have just received
from the
of the

PETTER BRENNERS

Sidsta Saal/

Då

Han genom Stockholms
Stadz Södre Port förs
des ut til en Wäldsam
Död.

Den 4. Julii / Åhr 1720.

STOCKHOLM/

Tryckt af HENR. C. MERCKELL,
Kong. Boktr. i StorFurstendömet/
Swinland / Åhr 1720.

PETTER BRENNERS

Handwritten text, likely a name or title, appearing as a mirror image.

21

Handwritten text, likely a name or title, appearing as a mirror image.

Handwritten text, likely a name or title, appearing as a mirror image.

Handwritten text, likely a name or title, appearing as a mirror image.

21

Handwritten text, likely a name or title, appearing as a mirror image.

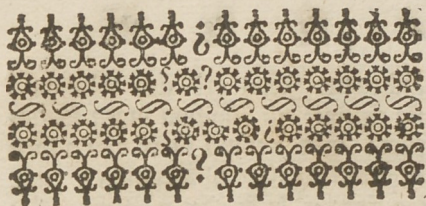
GEORGE BROWN

Printed text, likely a name or title, appearing as a mirror image.

Printed text, likely a name or title, appearing as a mirror image.

Printed text, likely a name or title, appearing as a mirror image.

Tu högsta tröst i alla Nödh /
hielp at jag ej fructar
skam eller död / När jag
then bittra döden nu skall
smaka / blif när mig i fre-
stelsen / at jagh tigh icke
forsakar; Kyrie Eleeson.

Nu skall jag lägga
mig i mull / och när
man om morgonen
söker mig / är jag tå-
intet til. Med thessa
orden som äro the sista i Jobs 7
Capitel / begynner jag mitt sista
tabl i Jämmerdahlen til Eder / som
i en så anseelig myckenhet här för-
samblade ären / at åskåda min blö-
diga utgång af werlden. Nu skal
jag lägga mig i mull &c. The
ane

andragne Jobs ord äro tydeliga i
 sig sielfwe/ och behöfwa ingen förklar-
 ring: mitt exempel lærer gifwa then
 eftertryckeligaste tillämpning / när
 jag sträcker hufvudet på stupe = stä-
 ken / och min stympade kropp neder-
 gräfves i jorden. At lefwande tala
 öfwer the döda / är en saak som wij
 nästan dageligen wid anhörandet af
 the så kallade Liff = predikningar för-
 nimme: Men at the döde tala til the
 lefwande / sedan the döde äro / tyckes
 vara mera sällsampt; doch är thet
 sant/ emedan then heliga Skrift ther
 om gifwer oss wittnesbörd: Aposte-
 len säger: Abel talar ännu ändoch
 han döder är / Ebr. 12. Talar A-
 bel igenom trona och blodet / sedan
 han likwäl för flere 1000. åhr döder
 är: så har jag ock tänckt tala något/
 fast jag icke allenast til mitt borger-
 liga liif / utan ock nästan til mitt
 naturliga redan så godt som döder
 är / ty Jernet som skal affkåra min
 lefnad; tråd är skärpt / och hänger
 mig i nacken. Man säger: Improb-
 abilia credere, fortitudo intellectus
 est; sed molestias patienter perferre,
 hæc

hæc fortitudo voluntatis est. Thet är en fäckhet af förståndet at tro thet / som tyckes wara otroligit ; men thet är wiljans tapperhet med tolamod draga sin tunga försbörda.

Mången ibland Eder lærer förändra sig och tänckia : Huru är thet möjeligit / at en Man som besinner sig i ett för werlden så olycksaligt och försträckeligit tilstånd / kan för ångest öppna sin munn och tala! Mån icke försmädelse skulle sönderbråka hans hierta? Mån icke then stympf och wanheder / som hans bistra öde honom tildrifter / skulle förwirra hans sinnen och minne? Eller måtte ju åtminstone dödsens fruchtan giöra tungan ostickelig / trög och steel / at föra orden och förklara hans hiertans mening? Jag möter sådana Edra tankar med thetta genswar tillbaka: Nihil sentit crus in nervo cum cor in cælo & cælum in corde. Kroppen och the utvärtes sinnen / weta hwarfen af sweda eller bestörtning när hiertat är i himmelen / och himmelen i hiertat.

Watnet i Jericho war så ondt

och bittert / at inwånarena icke kuns-
 de dricka ther af / men sedan Prophe-
 ten kastade litet salt i brunnen / så
 blef watnet godt och hälsofame /
 2. Kon. 2. Om icke hugswales
 sens GUD af en oförtient extraor-
 dinarie himmelsk nåde hade utgitt
 sin kraftiga tröst i mitt matta hierta /
 och med then samma försäkrat mi-
 bittra wederrördighet / så troor jag
 wäl / at jag utan at tala ett ord / om
 ju för ju heller at slippa min blygd
 och jämmer hade straxt låtit skyl-
 mig ansichter / och kastat mig ne-
 der vnder Böswels yran: Men se-
 dan min JESUS har kyssat mig med
 sin söta muns kyssande / sedan jag
 fått smaka thet himmelska manna /
 så har thet gäddt mig som Jonathan:
 när han doppade speken at stafwen
 i honnugen / fick han friska ögon /
 1. Sam. 14. Alltså står jag här på
 thenne plazen i HERrans kraft med
 ett så tranqvilt sinne och förwisat
 hierta i min GUD / at jag för thet-
 ta / ofta stått med större håpenhet på
 min Predikstool. Nu förstår jag rätt
 Pauli språk: när han säger: Så-
 som

som the bedröfwade / men altid
glade / 2. Cor. 6. thet är nu med
mig som med thet lilla nattenes lius
månan: än skönt han är ibland för
wåra ögon förmörklad / så är likwäl
then delen af månan som wänder sig
til Solen lius och klar; äfwen så
fast mitt utwärtas tillstånd är för eder
mörckt och bedröfweligit / så är lik-
wäl mitt hierta som är dragit af
Jesu kärlek wijdt öfwer Solen /
fult med fröjd och frögd i then
Helga Andas / Rom. 14. Wiljen I
weta hwar igenom GUD thenna
trösten och frimodigheten härflyta lä-
tit i min Sial? så swarar jag; ige-
nom bönen och ordet: med bönen
har jag som Moses med stafwen /
klappat på himmelens dörr / och mig
är öpnad en tröste-brun i ordet / vhr
hvilken jag dricker en rijk hugswa-
lelse / som ett daggjande barn suger
then sötaste miölk vhr modrens bröst.

Ett endaste språk af then Helga
Skrift har varit mera kraftigt at
sprätta och hugna mig / än all smä-
lek som min onda werld mig tilfogat /

har kunnat bekynda: när igenom
 then Helige Andes tilskyndan thesa
 Apostelens ord fulle mig i hågen;
 Ebr. 13. **J**esu på thet han skulle
 helga folcket med sitt eget blod /
 så har han lidit vtom staden;
 therföre låtom oss gå vt til ho-
 nom i lågret at bära hans små-
 lek / wij hafwe här ingen war-
 achtig stad / utan then tilkom-
 mande söte wij / så hafwa ther
 wid thesse tröstefulla tankar kommit
 i mitt sinne: O min dyraste Aterlös-
 sare **J**esu! när tu gick vt igenom
 Jerusalems stadzport at lida och vn-
 dergå som en misgierning; man på
 Golgata en wåldsamt och förbannat
 korsens död; så har tu wiserligen
 tå redan i tin allwetenhets lius sedt /
 at then i Sverige förachtade **BREN-**
NER i dagh skulle gå vth igenom
 Stockholms södra stadzport at hal-
 buggas och döo en försmädlig död /
 men min aldrakäraste **J**esu / then
 smålek som tu bar / när man begab-
 bade dig / twijade / spottade dig i an-
 sichten och ristade med hufvudet at
 dig / then hade tu aldrig förtient / tu
 war

war ährones Konung / hwarföre
wille tu så försmådas? Jo swarar
han mig / min Son therföre / at jag
i dag skulle helga och borttaga tin
smålek; hwad skulle jag nu annat
täncka än altså? Har JEsus af
fårlek til mig icke vndandragit sig at
bära min blygd och skam / så wäl i
som utom staden alt til hufwudstalle
plaken och på korset: så wil och jag
af tacksamhet til honom gierna i dag
gå hjit uthe i lågret at bära hans
smålek; jag säger hans smålek: ty
i kraft af then hemliga närmare för-
ening / som är emellan ett trogit
GUDZ barn och thes JEsus; så
tager JEsus then troigna Gialens
lidande ann / som thet wore hans
egit lidande. Här heter thet: Ami-
corum omnia communia; hwad then
ena wännen haar / kan then andra
betiena sig af / therföre tager jag JE-
su rättferdighet / och han tager min
smålek; han tager mina blod, röda
synder / och jag tager hans blodiga
förtienst; jag lefwer och lider nu icke
mer / utan Christus lefwer och lider
uti mig / och jag i honom: altså

kan hwarken smålel eller fördom-
melse wara i mig / ty jag är i
Christo.

När jag nu på thetta sättet med
trones ögon mitt kors hemlighet ans-
seer / så tyckes mig / at i stället för
thet / jag efter Eder mening skulle stå
på thetta rummet och blyas / kan jag
twärt om icke nog glädia mig thet
öfwer / at jagh får then åhran af
min GUD / fast icke i oskuld / doch
likwål någorlunda i småleken / hans
Sons beläte liker blifwa.

Thetta är ett paradoxon, en
mörk gåta och galenskap i en natur-
lig och werldzlig menniskias sinne :
Hereules kunde icke öfwerwinna An-
teum för än han hafde honom opp
ifrån jorden / hans moder. Så länge
hiertat hänger wid creaturerne / och
är fult med werldenes kärlek / så
hänger ock täcket för förståndes ögon /
at the icke kunna begripa huru maat
och sötna kan komma af thet
döda leijonets aas ; thet är : huru
GUDS Barn / fast the öfwärtes
skulle hafwa thet swåraste elände /
dock af och önder thet samma sinna
inwärs

inwärtens hoos sig en obegripelig
liuflig hugswalelse. Thetta säger jag/
förstår och weet en naturlig mennis-
kia intet af; men wälsignat ware
GUD! som har öpnat mig ögonen:
jag seer lius i mörcker; jag smakar
fötman som går af fräsharenom/
Dom. B. 14. ty sedan jag efter en
swår kamp / någorlunda igenom
GUDS Nåde har lärdt then nöds-
wändige Christendomens Lexa / som
består: In abnegatione sui, i försas
Kandet af öf sielwa; sedan jag re-
signerat samt öfswergifwit mig heelt
och hållet GUD; så är min wil-
ja aldeles fördränckt och uppswulgen
i hans wilja: så at GUDS wilja /
och min wilja / är en wilja: jag wil
hwad han wil / ty jag är försäkra-
der / at han som min Fader och
min GUD wil mig icke illa / jag
weet alt hwad mig händer / thet kom-
mer af GUD; komer thet af GUD
som är godhetenes Källa / så måste
thet wara godt: är thet godt / så
kan jag intet annat än gladia mig
theröfwer. Och ther hören I orsa-
ken / hwarföre jag med Apostelen sä-
ger;

ger: såsom bedröfwader / men alltid gläder. Nemo alieno sensu fœlix vel infœlix. Ingen är lycklig eller olycklig / at en annan håller honom för så vara / utan som en sielf är förnögd eller oförnögd med sitt stånd och wilkor / så wida är han lyckelig eller olyckelig. I seen mig ann / och blifwen intet annat warse / än bedröfwelse blygd och skam för werlden: men jag lyfter mina ögon med Stephano opp åth himmelen / och jag seer redan i trona Cronan / rättfärdighet / frögd och salighet / med hwilken min Iesus rätt nu mig begåfwa skal. Dherföre så litet som småleken kan röra mig / så litet kan ock dödsens fruchtan bekymra mitt hierta. Döden / hwilken af Job kallas; försträckelsens Konung; han är för en naturlig Menniskia fäselig: dödsens följeslag för en obotsfärdig / som är en mördel ewighet brinnande af eld och swafwel / är försträckeligt; Men et GUDS barn / som har fått sitt lif i Christo / som gjort i honom sin kallelse fast / och igenom trona fått ett öfwer tagande

gande Andans witnessbörd i hiertat om sin salighet: thet anser döden/ som sin högsta winning. Så gör jag nu och: Huru skulle jag hata döden/ som intet håller hela werldens härlighet/ wara/ wärdt en finger knäpp/ emot den salighet han förer mig till: Huru skulle jag fruchta döden/ som af längtan til en ortsävelig himmelsk glädie icke achtar thet sista hugget mer än ett läppe-beet. Välkommen kära död! välkommen min Moses! kom! kom! och för enplågad Israelit utur Egypten/ hwarest Pharaos fougdar/ onda menniskior bes tungat honom med svart arbete/ och giordt honom hans lefwerne rätt suurt.

Femton år har jag utom thetta Rijkets grångor följt Krigs äfvens tyret/ varit sluten i Järn och boijor fången under fiender Ryssar och Turkar/ och utståt de farligheter/ som dylika swära händelser med sig gemenligen föra/ doch hafwa thesse plågor icke så mycket ångslat och qwält mitt sinne/ at icke the mångfaldige gruswelige lögner af giftige mord tungor

gor fast mera gjort mitt hierta blö-
 dande: jag har med en David sät
 kanna/ Swad then falska tungan
 kan göra / och hwad hon kan
 vträtta / hon har warit mig så-
 som ens wäldiges skarpe pilar /
 som eld i enbårs trä / Psal. 120 /
 jag är i fiende-land bleswen huggen
 ore gladii, med swärdets mun / och
 thet har giordt sweda i kroppen /
 men jag är slagen gladio oris, med
 munnens swärd af inländske och det
 har på ett mycket emfinteligare sätt
 sårat själen. Jag bekänner mig för
 GUD wara en ibland the förnämlis-
 gaste och störste syndare / jag har med
 en Manasse mycket illa giordt / och
 stor förargelse åstad kommit: Jag
 tillstår och för werlden / at jag har
 haft många felachtigheter och brister;
 Den qwicka eld som i södlostunden af
 arffsyndsens lusta uptändes i min själ /
 har ofta sedan i then tilltagande åls-
 deren / med mitt eget misnöye slagit
 vth i förderfwelige flammer och lågor /
 men thetta säger jag nu likwäl på mit
 yttersta; hade en Christelig kärlek i
 stället för hat och afwund mitt wäs-
 sende

fende uttydt / aldrig hade man ansedt
flarnet eller grandet för balken / at
tala af Evangelio / mycket mindre hade
man utspridt så förskräkelige lögner
om min person / hvilka werldsens
domare en gång til mit förswar skal
öppenbara / at the aldrig warit sanne /
tå skal man få se om icke mången
med sligt har sökt swärta / beliuga och
calumniera mig / på det han för egne
begångne skålmstycken (the jag intet
kunat tåga med) skulle sättia sig i större
trygghet / jag säger nu som en sanning
med hwilken jag går in i ewigheten ;
ehuruwäl jag erkänner mig / med
skål som grunda sig i Sweriges an-
tagna lag / rätteligen wara dömdet
til döden / så wet doch Gud at thet
så är : nemligen hade lögn / hat och
afwund mig icke så mycket plågat och
tuggat / jag hade aldrig i dag stått på
thetta stället ; Ty thet har blifwit
min siäl långt at boo när them /
som freden hata. Dock låfwat ware
GUD / som låter then dagen nu
flarna öf / på hwilken jag blir tagen
ör Redars byddor / och gömder under
hans tidll för then onda tungans gisl.

Du uphöjer han mitt hufvud öfver
mine fiender som omkring mig
äro: Ty wil jag i hans hyddo lof
ofra/ jag wil siunga och lofsånga
HERRanom ewinnerliga. Men
faren hån/ bort/ bort! i förtreteliga
tankar/ som willien blanda eder vn-
der min glädie/ och förstöra thet nöyet
jag har af min salige dödz betrachtelse:
O söte dödz/ jag längtar efter dig
såsom en dräng åstundar skuggan/
och en dagakar at hans arbete må
wara ute. Job. 7. O salig dödz min
flora winning.

Jag Kommer af ett brusand haf /
På rätta glädie stranden /
Min Kropp han lägges (under galgen)
i graf /
Lät ligga aaset/ min Gud uptager
anden /

De mörkret Kommer Jag til lius/
De fattigdom til ett rikt hus
Från oro till God hwilo.

När Philippus Konungen i
Macedonien hörde talas om staden
Atheens förtreffeliga skönhet/ så blef
han så piehågad så blifwa ägare af
then samma/ at han yttrade sig i
thessa orden: Ut hæc urbs mea sit,
vel

vel auro vel ferro efficiam: Ut thenna
 staden skal blifwa min/ wil jag antin-
 gen med penningar eller swård åstad
 koma. Jag wet och sijn en annan stad/
 Jerusaleem som där åfwantil är; Ubi
 beatorum præmia majora erunt quam
 eorum desideria, hwarest mig wäntar
 ett sällskap af Änglar och Krönte Hjel-
 gon / hwarest jag icke allenast får
 wära i gemenskap med Christi för-
 klarade lekammen (utaf hwilken en
 endaste blodstytande ädra kan salig
 gjöra) utan där jag och finner all
 salighets källa / nemligen then stora
 Jehovah, af hwilkens ansichte / out-
 säjelige wållust strömmar på kropp
 och siäl sig utgiuta / och thet med en
 sådan förnöylig omwexling at och
 efter 1000 miljoner år (jag talar på
 menniskligt sätt / ty i himmelen räknas
 icke åhr eller tijd emedan alt är ewigt)
 glädien åfwen så ny / och så söt wära
 skal som hon war i thet första ögnas-
 blek man kom i himmelen / quam
 mihi sordescit jam terra cum cœlum
 cogito, förthenskul säger jag: ferro
 efficiam ut hæc urbs mea sit, igenom
 sielstwa böswelsyxan wil jag öpnas

mig i dag wägen och porten til den
 staden / och jag förtröttas icke / äns
 doch min utvärtes menniska förgås /
 ty Jag wet min bedröfwelse then
 timmelig och lätt är / föder (ige-
 nom ett endaste bugg) af sig en ewig
 och öfwer alla måtto wichtig här-
 lighet / 2. Cor. 4. Claude BRENNER
 paulisper oculos, & mox videbis
 aeterna gaudia, blunda litet igen med
 ögonen / och strax skal tu så se en
 ewig glädie. Ja nu tackar jag min
 GUD / at en död och en himmel är.
 Och thetta är nu hwad jag måst til
 min egen tröst har welat tala om or-
 saken til min frimodighet / önsfande
 at thet måtte tienna them til någon
 warning / som af sålunnoghet (jag
 wil intet säija hårdare) GUD
 Andes Nåde-gåfwor i mig försmå-
 dat / therigenom at the then himmel-
 ska tröstens kraftiga werkan uttyndt
 för thet / som wore syndigt och na-
 turligit. Käre wänner jag talar icke
 här om til then ändan / at jag skulle
 flaga öfwer edert otidiga och ogrund-
 dade kärlekslöse dömande; nei: jag
 gör thet af medlidande / och wil icke
 at

at I skolen gripa i GUDS Domare
Embete / på thet I icke mågen falla
therigenom uti Hans hämnd och vnder
Hans straffande hand ; ty thet
är ju dierft och ett förmatigt företas-
gande / at en Menniskia tiltvor sig
kunna dömma om thet / som i hans
nästes inwärtas fördolt är / thet är
allena en character af GUDS Allwes-
tenhet / och Han är Then endaste
som kan ransaka hiertat och pröfwa
niurarne.

Nu wänder jag mitt taal i ge-
meen til Eder / som här tilstådes ären/
och emedan jag hijt förder är i dag
på thenne plazen / at afslaggia min
jordiske hyddo / så har jag welat bes-
flita mig therom / at I efter min döb
skolen behålla thenna förmaning i äs-
minnelse: Hon lyder sålunda af Phil.
2: 12. Skaffer med fruchtan och
båswan / at I mågen salige wars-
da. Hwilket är äfwen thet samma /
som Petrus i sin 1. Epist. 1: med
thessa orden uttrycker: Så seer til/
at I uti thetta Edert elände
wandren i räddhoga / v. 7.

Plinius haer skrifwit om Mull-
 roaden: Oculos incipit moriendo ape-
 rire. I sin lifstid är then blind /
 men i döden begynner then öpna ögo-
 nen: Med oss Menniskior är nästan
 en lika bestaffenhet; så länge wår
 tid förnöjsamt skrider / så länge wij
 lefwe i jordisk omsorg / i wällust och
 säkerhet / så kunne wij aldrig rätt see
 och besinna / huru förgängeligit thet
 slugge-wäsendet i werlden är / som
 wij med största / både kroppens och
 siälens fahra så ijsfrigt efterfiske.
 Werlden förblindar oss med sin bes-
 drageliga flård / och thet går som
 Philosophen säger: Omne sensibile
 positum supra sensum, impedit sensa-
 tionem. The utwärtas sinnen / blifs
 wa igenom the emellankommande
 steen-färgade lustar / förhindrade i
 theras kraft och werckan / så at en
 werldlig sinnat Menniskia är med
 seende ögon blind / och hörande öron
 döfwer / icke annorledes än Catadu-
 perne, ett slags Folk som boo wid
 Nil-Strömen / om hwilka Cicero,
 (så framt jag rätt mins in Somnio
 Scipionis) skrifwer: at the / för thet
 starco

stärcka dånet och brusandet / som wattufallet på then orten gör / synes som hade the aldeles mist hörsten. Så äre the usle jordiske trålar til theras sinnen förloffade och förblindade / the kunna intet see theras e-ländes diuphet / intet see syndernas styggelse / intet see nya Gødelsens nöd-wändighet / intet see säkerhetens för-dömeliga ändalycht / the lefwa med werlden och synda med hopen / men under alt göra sig ändå hopp om saligheten. Med sådan blindhet är mentiskian betagen / så länge hon får lefwa i sin syndiga roo och jordiske nöije: Men när HErren begynner hemsöka / när Guds skätt och piplar äro fastnade i själen / när Belials bäckar begynner brusa / när samwetet waknar och börjar examinera huru fast man har giordt sin kallelse i Christo / när döden hotar med en osalig ewighet / och helfwestis låga så godt som redan står syndaren under ansigtet. Och då begynnes först ögonen rätt öppnas / då wil hiertat af förtwiflan sträck och mistrostan i tusende stycken brista / syn-

denes udd och samwetes agg skära
 som skarpe rakelknifwar i sielen / då
 får man see sitt innersta förderf / då
 blijr syndaren först warse / at han
 är rätt en Magur - Missabib, som
 Jeremias kallar Pashur, thet är: en
 försträckelse för sig sielf. Då wil
 then Phariseiske rättfärdigheten icke
 bielpa; ney ach! ney / hon håller in-
 tet profwet i ansäktningenes stund.
 Gud; Rättfärdighet dundrar och
 wisar the säkre steen: Christine the-
 ras deel med skrymtare i en sid som
 brinner af eld och swafwel. Exper-
 to credite Ruperto. Ehen som har
 försökt / weet bäst tala ther om.
 Dherföre säger jag: Wilien i und-
 gå ett så försträckeligt samwetes qwal/
 en så olidelig pina i sielen (ehuru
 wäl om thet wore så GUDS behag/
 wille jag önska / at han alla säkre
 syndare / under en hård ansäktnings
 präß lade / och så lärde them kän-
 na hwad säkerheten har at betyda /
 hwad synden här i tiden redan kan
 åstad komma för ångest i sielen / hu-
 ru bitter och odrägelig en blott för-
 smak af fördömmelsen är) jag säger
 an

än en gång / wiljen I icke en gång
 försent med then rika Purpur, Guns
 karen i helwetet och i pinone lysta
 Dra ögon up / och see Abraham långt
 ifrån / så förmanar jag Eder / at I
 strycken säkerhetens sömn utur ögo
 nen / seer upp i JESU Namn / gris
 pen Eder Salighets wärld med
 alswar an / skaffer med fruchtan
 och bätwan at i salige waro
 den.

Ett GUDZ barn som har gått
 med sina tanckar utur werlden / och
 har sin omgångelse i himmelen / när
 thet står redan så godt som i dören
 af ewigheten / så får thet som jag
 märcker / ett lius / hwilket öfwer går
 alla bocklärdes wett i werldene :
 Jag har och läsit något ; Men nu
 finner jag hoos mig / at emellan thet
 lius / som böcker hafwa upständt i
 förståndet ; och thet lius / som GUD
 genom ordet under en hög ansäkt
 ning har låtit upgå i själen / sedan
 hon ifrån Creatureerne är dragen til
 honom / hwilken jag med David
 fallar then fördolde sanningen och
 then hemlige wijsheten / är en så stor

åtskillnad / som emellan månen tå,
 han förmörkad är / och solen när hon
 som klarast om middagen skiner.
 Dherföre når jag i thetta af GUDS
 förlänta lius vår tijdz Christendom
 anser / så försträckes jag at säija hwad
 jag menar; dock för JESU kärlek
 skull som mig drifwer / yttrar jag
 mine tankar: Ach! Jag fruchtar
 at thenna tidzens Christne til största
 delen blifwa fördömde och ewinerligen
 förtappade; Orsaken och grunden til
 min fruchtan är thenna: Jag har
 i min Arrest med noga flijt betrachtat
 Gudz ordning; efter hwilken han i
 sitt ewiga sanningz ord / har läswat
 sig willia gifwa menniskian saligheten:
 Men når jag thet efter pröfwat när-
 warande Christendom / så har jag
 tänckt / hwad Balla sade: Aut hæc
 non sunt vera, aut nos non sumus
 Christiani. Antingen måste GUD
 gå ifrån sin ordning eller kunna these
 Christne intet blifwa salige. Philoso-
 pherne trodde som hedningar / men
 lefde dygdigare än wåra Christne:
 Wij tro som Christne / men lefwa
 stamligare än hedningar / ja som die-
 star

flar i menniskio Kroppar förklädde.
 Til hwad stånd jag wänder mig /
 med ordes lyhta i handen / at söka /
 så finner jag alt wara upfylt med
 namn Christne / Christiano nomine
 dealbati, mund: wäder och Stats
 Christne / the ther tiena GUDS och
 Mammon tillijka; hwar utaf kom-
 mer thet? So theraf: at man af en
 ogrundad fördömmelig inbilning giör
 sig en lätt tanka om salighetenes
 erhållande / rätt som himmelens dörr
 skulle af sig sielf öppnas för hwar och
 en / såsom Petri fängelses dörr:
 Men wore thet så / hwarföre skulle
 GUDS anda så innerligen förmana
 oss / at wij med fruchtön och bäsuan
 måtte skaffa wår salighet. Jag säger
 som en then ingen deel mer tager
 i werlden / och för thenskull intet
 behöfwer hysla: Thet må wara
 Präst Magister, Doctor eller Biskop /
 om han intet straffar och förkastar
 thet: at the fläste intet gå wijdare
 utan stå stilla εν πλάσματι ευσε-
 βείας, uti then utwärtas Gudachtiga
 hetenes öfning / om han intet yrkar
 på försakandet af werlden och oss

sielfwa : Om han menar at trona på Christum kan wara utan reen kärlek til GUD och wår nästa ; så är han en blind ledare / en Baalit / en falsk Prophete igenom hwilkens tunga Satan lögnenes ande talar : Hans lära är allsamman synd och han predikar bannor och mot-
sätjelse / Psal. 59.

En ewig oryggelig fanning är thet / at trona allena på JESUM giör of saliga : Men sant är och thet : utan helgelse kan ingen see GUD Hebr. 13. Therefore the som stillia goda wäret / ett heligt och præcist lefwerne ifrån trona / the skola en gång med theras oboteliga skada förnimma / at the intet förmå åtskillia hwad GUD Bråttfärdighet ofwer syndaren sammanfogat / jag menar Eld och dock mörker i helswetet. Apostelen säger / wij skole skaffa : Ordet i hans språk haär en särdeles eftertryck ; och wijsses ther med / at thet är icke nog / ropa HERRE HERRE / eller med Judarna / här är HERRENS Tempel / wij haäwa then rena Lutherska läran :
Ney

Neij thet fordras ett arbete i kärleken
 en stadig kamp / ett fiotsens förhå-
 stande ett werdsens försakande / ett
 wäldgiörande på himmelriket / ett
 löpande efter Glendet / 1. Cor. 9.
 Ingen kan förneka mig thet / at ju
 Apostlarne och theras Lärjungar /
 the förste Christne förståt then rätta
 salighetenes wäg: Theras exempel
 måste näst Christi lefwerne tiena oss
 til efterdöme. Men tager nu then
 heliga nya Testamentsens så wäl som
 Kyrkio: Historien för Eder / så skö-
 len i så see / at the icke stannat uti
 blotta predikan eller kundskapen om
 Christo / mycket mindre uti the ut-
 wärtes Gudachtighetenes ceremonier;
 ney / the yrklade på trones fruchter/
 Christelige dygder ett heligt och strangt
 lefwerne. Thersföre sluter jag så:
 Antingen hafwa nu Apostlarne och
 the förste Christna varit narrar om
 the wetat / at the på ett beqwämli-
 gare sätt haa kunnat blifwa saliga/
 och likwäl försakat werldsligit nöije/
 och alt hwad theras naturliga sin-
 nen kunnat fågna; eller ock äro these
 tidsens Christina långt ifrån then rät-
 ta

ta salighetenes wäg. Staffer med fruchtan och bäsuan at i salige warden.

En Christen behöfwer intet tänckia / at han icke under sin wansdrings tijd här i werldene / kunde wara glad och förnögd i sitt hierta / fast han med fruchtan och bäsuan förjer för sin salighet: Jo mycket wäl; thenne fruchtan förstörer intet glädien; utan hon bewarar of allenaast för säkerheten, Thersföre säger Lutherus: Man finner ingen glada re menniska än en Gudfruchtig Christen. En dotter som har sådt en skön och kostbar Diamants ring utaf sin Fader / med then förmaning hon skall wäl see til / at hon icke förlorar en så dyrbar skänck: Hon haar fruchtan / men antå större glädie; hon fruchtat at hon lätteligen igenom wårdslöshet och oachtsamhet kunde förlora en så förträfflig ring / hon fruchtat der sådant skedde skulle hon förtörna sin Fader. Men hon gläder sig likwäl mera; hon gläder sig öfwer Fadrens goda hiertelag / och hon gläder sig öfwer then käftbara

ra

ra undfångna skäncken. Så kan hoos ett Guds barn fruchtan och glädie wara til samman.

Tertullianus kallår en Christen *Salutis funambulæ*, salighetenes Lindankare: En Lindankare måste beslita sig at wål kunna behålla balancen och en jämnwickt i kroppen/ gör han ett falskt steeg/ så kan han lätteligen falla/ bryta hals och been i stycken. Salighetenes wäg är trång smal och slipprig/ går man intet rätt ända fram så faller man til höger i säkerhet / til vänster i förswiflan/ på begge thera sättet störter man sig i helfwetet. Rudolph en Förste af Anhalt som under Keiser Maximiliano then I. hade erhållit åtskilliga Segerwinningar emot Venetianerne, förde i sitt wapen en Jungfru som i ett faat med darrande hand bar maat åth ett Leyon/ med thenna öfwerkrift: *Semper in timore*, alltid i fruchtan. Wij bäre våra häfwoor i swaga kärlen/ therföre säll är then som allestädes fruchtår sig; Men then som halsstuf år faller i olycko.

Ordsp. B. 28 *Intra unam cavernam*

agnus

agnus cum lupo habitans nunquam est securus, har en Lärare sagt/ ett lamb som ligger med wargen i en kula / fruchtar och bäsvar stadigt. Ach! hwad hafwe wij intet så wäl i som utom oss / för glupande ulfwar; werlden är en röfware kulo/ Satan går omkring som ett rytande Leyon at upsluka / therföre tiener eder Gud med fruchtan och frögder eder med barrande; Skaffer med fruchtan och bäswan at i salige warden. När man har at förwänta en hårlig belöning/ så achtar man intet möda eller arbete / saligheten i himmelen är så otwårderlig och stoor som G U D sielfwer är; så wida han är sielf wår salighet alt i allom / om man och skulle förskaffa sig henne ther med / at man gick mitt igenom sielfwa helfwes tet och all werldenes marter efter then samma / wore thet intet för mycket : Ett endaste ögnebleck i himmelen kan altsammans betala. O blinde jordenes trälar! hwad skaffen G? hwad arbeten G? hwad löpen G etter? åhra / rikedom / werldlige förmåner; Quære digniora Christia-
no,

no. Swad är sådant / en flugga /
 ett damb / ett wäder / eller at jag
 reent ut må säya med Paulo / starn
 och träck året. Jag wil nu intet
 tala med eder som Christine / ty då
 kunde jag af Guds Ord oemotläs-
 jeligen bewisa eder at ett Guds barn
 aldeles intet bör stråfwa efter något
 sådant / ney; Christus säger: samler
 eder rikedomar i himmelen / hwilka
 hwarken rost eller mahl kunna för-
 tåra. Jag wil nu allenast discure-
 ra och handla med eder som förnuf-
 tige menniskior / och lemna thetta en-
 daste til edert mognare eftersin-
 nande: Låt wara O Menniskia
 at tu i werlden skulle hinna
 så widt / at tu wore en ägare af the
 måste Jordiske lycksaligheter ! så är
 thet ändå / som jag påminner mig
 hafwa läsit hoos Boëthium: Nemo
 tam compositz felicitatis est, ut non
 aliqua ex parte cum status sui quali-
 tate rixetur. Ingen är så lyckelig
 eller förnögd med sitt stånd och wil-
 for at intet något annu til hans
 önskan skulle fattas. Ingen menni-
 skia har ägt nånsin mera af Jordiske
 nöje

nöije och timmelige lycksaligheter än
 Salomon / men sedan han igenom
 ränt alla wällusters Guds / smakat
 och pröfwat alt / fäller han thet om
 ett sådant omdömme : Vanitas vani-
 tatum. Gåfängelighet. Utan twiswel
 har Providencen och then Gudom-
 melige Förshyn / thet med / at wårt
 nöije här nedre aldrig är fullkomligt /
 welat gifwa oss en hemlig påminnel-
 se / at wij icke skulle sästa wåra tanc-
 kar wid thetta jordiska : **GUD**
 allena är centrum quietivum, wår
 siäls rätta hwilopunct. Men jag
 wil ännu gå wijdare och lämna tig
 O menniska then tankan / tu kunde få
 i werlden alt hwad titt közliga sinne
 förnögde : så frågar jag / min wänn /
 ästu icke en Pilgrim och wandringz-
 man? skal tu icke dö? ja thet gamla för-
 bundet står fast. Thet är menni-
 skiomen förelagt en gång dö /
 men sedan domen / Ebr. 9. skal
 nu menniskan dö / som hon wisserlis-
 gen skal : Currit, nescia vita detineri,
 så är thet ju en oförswarlig dårhet /
 at then blinde Siälen intet är om-
 tänckt om ett godt qwarter til qwällen /
 jag

jag menar när thes lefnadz sool är nedergången.

Predikaren säger wål i Rosenes 9. Menniskian weet sin tijd intet. Och thet är sant: men sin död wet hon likwål at han är wif; himmelen weet hon at han är hårlig; helwetet wet hon at thet är grymt; Ewiggheten wet hon at then är oåndelig; Lifwet wet hon at thet är kort: thetta alt wet menniskian. Thetta tror hon / och ån tå bekyrrar hon sig allenast om thet som 10 / 20 / 30. eller flere åhr (kan ske och icke så många dagar) kunde tiena til kroppsens och thetta timmeliga lifwets nödtorft / men thet som then odödeliga själen i ewigheten skal antingen fahra wål eller illa af / thet förjer hon intet före. O Jerusalems blindhet! hwar med then jordiff - sinte trälen så slagen är / at han icke besinner hward sin ewiga früd tilhörer.

ibland flere dårachtige handlingar jag såg i min wandrings tid / har jämwål denne varit: jag har lånt en Person som köpte en

häst för 80 Riksdaler / men någon
 tid ther efter reed han honom til döds
 ther med at han jagade efter en ha-
 ra / then han änteligen fick skjuta
 och kunnat sälja på then orten för
 ungefäbr 5 / a 6 Styfwer efter wårt
 Mynt ; jag tänckte då denne hans
 action hörde under the impersonalia,
 pœnitet, piget, pudet &c. Men tusende
 reser större galenskap begå the säkre
 menniskior / som theras själ then
 Himmeska klarhetens glanz / then
 obegripeliga Guds strålen för ett
 spott . löp af werldslig slättia och
 en flychtig syndig lusta / Satan öf-
 werlåta. Ald! Esaus dårhet. Gud
 skapade hela werlden innom 6 dagar:
 men när JESUS wille återwin-
 na then förlorade Saligheten / så
 måste han mer än trettio år lida /
 arbeta och dö för then samma:
 Dhet måste ju vara en owärderlig
 skatt / hwilken JESUS igenom ert
 så blodigt och långsamt arbete öf-
 förwärfwat hafwer: Wille tu D
 menniskia tå så liderligen förspilla
 thetta Glenodet; therföre Lätom
 öf nu fruchta / at wij intet för-
 sum-

summe thet löfte som är at wi
 ingå i hans rolighet: och at icke
 någor ibland oss tillbaka blifwer.
 Lärarena mena/ at then förbön/
 hwilken Stephanus gjorde då han
 stenades/ har omwändt Paulum:
 jag wil nu som en/ then ther går
 all werldenes wäg/ fälla en hiert
 innerlig förbön för the i synd och
 säkerhet lefwande Siälur/ at Gud
 wille igenom thetta mitt wälmente
 tahl som jag nu wil försegla med mitt
 blod/ röra thetas hiertan så/ at the
 måtte upwakna af säkerbeten för än
 the aldeles bortsomna i döden och för
 dömmelsen. Skaffer med fruchtan
 och bätwan at i salige warden.
 Nu skyndar jag til ändan af mitt
 taal/ och til slutet på mitt Liif;
 wiljandes biuda hwar och en här
 i dödeligheten ett långt och ewigt
 Färowäl.

Färowäl Stormächtigste Swea
 Konung FRIEDERICH, Färowäl
 Huldaſte Drottning ULRICA
 ELEONORA, GUDS Nådige förs
 syns öga ware wakande öfwer Edra
 C 2 Cro

Cronor! såsom Molnstoden satte
 sig emellan Israellterne och Egypti-
 tierne/ så ware Guds mächtige be-
 skydd emellan Eders Majesteter/
 och Edre hemlige samt offentlige
 fiender! Herrens Salighets sköld/
 Hans höggra hand beware Eder/
 såsom en ögnasteen/ at I mågen
 i hans kraft säkre boo/ för alle
 fallte stämplingar och uppenbare
 wäldsamheter. Och emedan I re-
 geren i en förwirrat Fårne . tid/
 så önskar jag at GUD wille gif-
 wa Eder Männer til Råds utaf
 Isaschars barn/ om hwilla står:
 At the woro förständigige och wi-
 ste hwad Israel giöra skulle/ på
 tiden så trädde/ och alle thesas
 bröder fölgde thesas ord. i Chron.
 13. 32. GUD låte Eders Maje-
 steter så kunna wid slutet af Edra
 dagar/ these tunge jordiska Cronor
 för JESU fötter nederlägga/ at
 I efter döden af hans hand mät-
 ten undsä Rättfärdighetenes och
 Ahrones oförwanstelige Crona.

Sabrmål Sverige och i syn-
 nerhet Tu Konglige Residence
 Stad Stockholm. Mine dagar
 äro framgångne som en fluggal
 men tu **HERRE** bli swer ewins
 nerliga / stat up och förbarma
 tig öfwer thetta Zion / ty thet
 är tijd / thet är tid at tu äst
 nådelig / och stunden är kom-
 men; Psal. 102. O Sverige thet
 må wara huru thet wil / så döör
 jag ändå för Dig med ett kärligt
 hierta: Jag önskar thesöre / at
 mitt afhuggna huswud måtte be-
 komma tig så wäl / som Seba Bichri
 Sons huswud nyttade Staden
 Abel sedan thet afflagit war. 2.
 Sam. 20. Ach! at then grufweli-
 ge Guds wredes storm och the
 grymma olycks böjor / som så
 hästigt slå uppå Edert Regemens
 och wälfärds Slepp / måtte nu
 med mig sacht och läggia sig /
 och at jag wore then rättä Jonas /
 med hwilkens uthlastande uhr stöp

pet och Societeten, wreden och stormen uphörde! Jag säger intet mera / men I Swea Inbyggare / låsen med moget estertänckande the första Aberton rader af the andra Capitlet i Jerusalems Förstörrings Historia / hwilken finnes gementligen i Psalmboken. Dren är satt til roten på trädet. Fahrwål Stockholm / hör mitt råd och gör bättring.

Fahrwål mina wänner låten thenna min Döds-art intet bekymra Eder; ingen är salig therföre at han dödde på sin Cote - säng / blef begrafwen med Kläckespeel och Lål - Sermon i Kyrckian: Ingen blir fördömd therföre at han halsbugges. Utthan så heter thet: Salige äro the som döo NB i Heranom; Lika godt på hwad sätt thet gäller. Dum tibi aliena fata narras leuius tua portas. Konungar / Generaler, Stats - Ministrer hafwa dödt en sådan döo: Ja mera hon som war alla Konungars Konung

nung/ **CHRISTUS** är forsk-
 fäst / Brenner må wäl halshug-
 gas. Liden som alt ändrar /
 gior ofta at ett namn som i dö-
 den war försmädeligit / blir ester
 döden älskeligit: **GUD** wälsigne es
 der mine **Wänner** här i lifwet / och
 före eder så lyckligt igenom jäm-
 merdalen / at wij få mötas i **Guds**
Rike!

Fahrerwål mine **Dwänner** läs-
 ter thetta blodiga offret försona
 öndskan: **Salomon** säger: The
 döde förtiena intet mer / man
 hatar och afwundas icke wid
 them. **Pred. 9. Cap.** **Wilsen** i
 än tugga min **stugga** / jag menar
 mitt namn / thet kan jag intet
 hindra / **Men** jag weet at thet /
 doch icke thet ringaste kan beky-
 ra mig / ty jag **funger** som ett **Gudz**
Helgon lika fullt förnögd / med **Che-**
rubim och **Seraphim** / **Helig** /
Helig och **Halelujah** för
Lambens **Thron** ewinnerliga. **Fah-**

rerwål / jag förlåter eder / GUD
wålsigne eder!

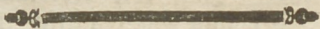
Såhrerwål mine för thetta i
Åmbetet ålskeelige Bröder / nu tro-
gnaste följelagare til min Död.
Jag säger om Eder hwad Paulus
sade om sine sätaste wänner: The-
se åro allena mine medhielpare
til Guds Rike / the mig och
warit hafwa til hugnad. Coll. 4
Hwad jag förmodade / då jag til
min uprättelse och tröst / Eder af
then Högloflige Commission begiär-
te / thet hafwer jag til mitt nöjje
funnit: mitt beröm kan intet gae-
gna Eder; men min wålsignelse som
en i werlden förtappades skal wis-
serligen krafftigt gifwas Eder. Gud
wålsigne Eder i edra åmbeten / at
I såsom Tordöns Barn Marc. 3
med Ordets Swård wåldeligen
mågen kunna förstöra Satans ri-
ke / och i Herrans kraft taga kām-
penom rofwet / lyckeligen rycka
branden utur elden och föra syn-
daren ijrån sina wågars willo!
Gud

GUD wålsigne Edra Personer /
Edra Hustrur och Barn med all
timmelig och ewig Wålsignelse !
Fahrwål min kåra Skrifte - Fader
Herr Conradi, tack för Eder also-
warsamme förmaning och tröste-
fulle Absolution. Fahrwål Herr
Schröder, tack för Edra tårar och
trogne förbödn. Fahrwål Herr
Possieth, tack för Ehr söta hugswa-
lelse och tröst. Fahrwål Herr
Gädda, tack för Ehr mig först gif-
ne Hiertstyrckande försäkran. Fahr-
wål Herr Gavelin tack för Sån-
gen och Ehr redelighet. Fahrers-
wål allesammans / tusend tacksäi-
jelse för Ehr kärlek / Ehr oförtrus-
tenhet / Ehrt medlidande och Ehr
wånskap. Jag wil Recommen-
dera Eder alla Gudfruchtige then-
ne Stadsens Inwånare med the
orden / som Apostelen brukar om
sin trogna Epaphrodito, Philip. 2:
Så anammer nu med glädie
these i SKRIFTON /

och the sådane äro / them
håller i wördning.

Gabrer wål alle / som här förs
samlade ären / Nåde och Fritt af
HERRAN ware öfwer E
der ! Låter nu min Siäl så håll
la thes Himmelsfärd och sitt Tri
umpherliga intog i thet nya Jerus
salem / beledsagad med tusende E
dre trogne suckningar / bedien för
mig ett Kyrie Eleeson / och säls
jen : GUD ware thenne Syn
daren Nädig ! O Himmelske Fa
der uptag hans Siäl och anda
i tina händer för JESU dyra
Fersonings Död ! Amen.

Siunges först när jag kommer
på Platsen :

Dig ware lof och prijs o Christ!
wål! signad är then ic.

När

När talet är ute och jag kläder
 af mig Råcken/ Satten och
 Peruquen,

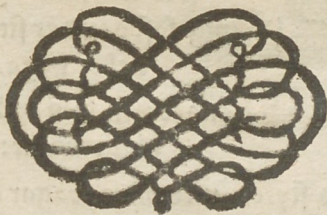
Singes thenna vers :

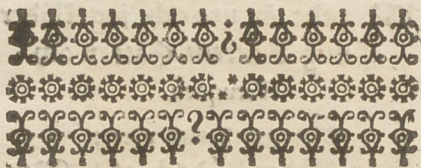
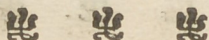
Min kläder klädas af / Min
 synd O Gud begraf ic.

När jag lägger mig neder på
 Stupestücken.

Singes :

I Christi såår jag somnar ic.

Siunges som :

Swab är thet åt at jag mitt sinne
qwalier re,

1.

GUD styrer alt: Han har
ett waksamt öga
på mig/ fast han där sitter
i thet höga/

Doch hans försyn min lyckos
hiul omdrar:

Gud styrer/ men hans wägar äro
dålda;

Wij wete knapt om wij ä frij ell'
sålda/

Thet fahr som fahr.

2. Gud

2.

Gud styrer alt: wårt wett/wäre
löpa/ sika /

Öf hwarken här giör lyckelig ell
rika /

En öfwermacht alt i sin häms
der har:

Ett säfangt hopp wår wälsärd
åsta stielper /

Men oförtänt öf åsta någoc
hielper /

Thet fabr sem, fabr.

3.

Gud styrer alt: Han styrer folck
och länder /

Han styrer mig / han wrider alt
och wänder /

Som nåden thet ell' wreden
har befalt:

Ett lifflöst aas kan maat och söc
ma gifwa;

Skal intet bli / man måst thet
sielf fördrifwa /

Gud styrer alt.

4. Gud

4.

Gud styrer alt/hwad han til wärck
har ämnat /

En dödlig macht måst obehindrat
lämna /

Mot Gudz beslut än alldrig
konstla galt :

Han gör thet rätt / som andra
giorde trokot;

Han gillar thet/ som werlden hölt
för tokot /

Gud styrer alt.

5.

Gud styrer alt: Wij måste litet
lida /

Med tolamod / och trogit hopp
förbida

Hans hielpesfund; wårt kött
behöfwer salt:

Men när Gud seer at riset genom
bitit /

Så weet man ej förn thet är söns
derslitit /

Gud styrer alt.

6, Gud

6.

Gud styrer alt: min saak har sått
en ånde /

Rör man wid eld så blifwa fins
gren brände ;

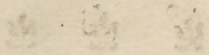
Men elden har sin nytta tu
sendfalt :

Som genom eld på nytt en Phœnix
födes

Så BRENNER och fast han wåld
samlig dödes!

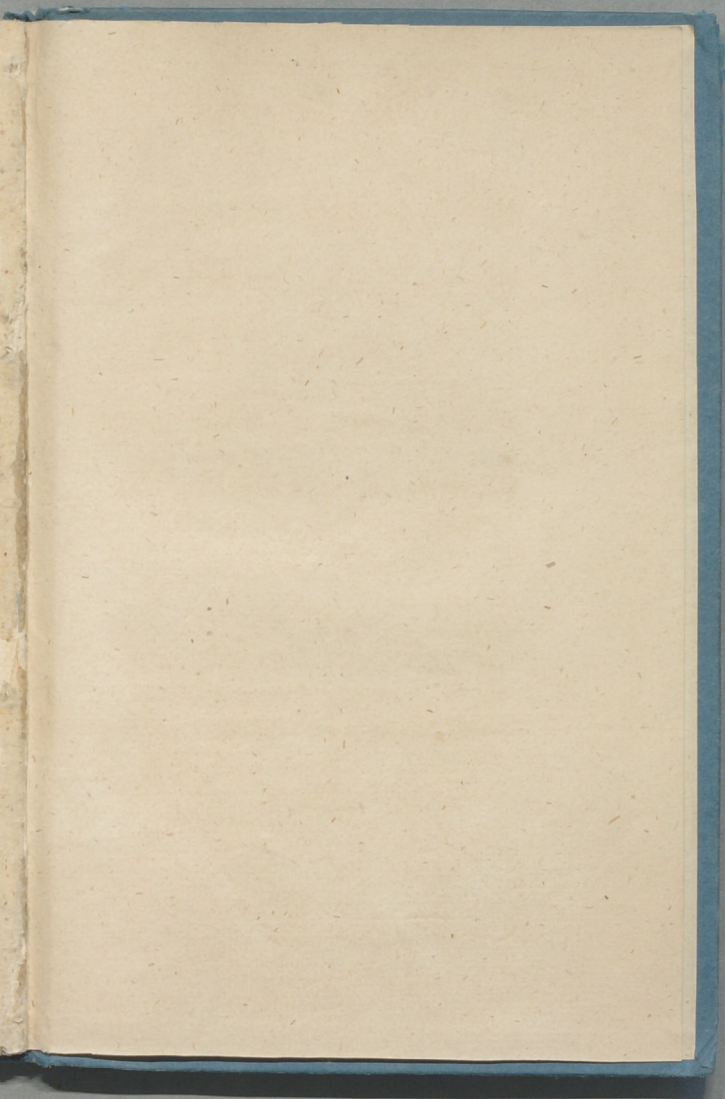
Gud styrer alt.

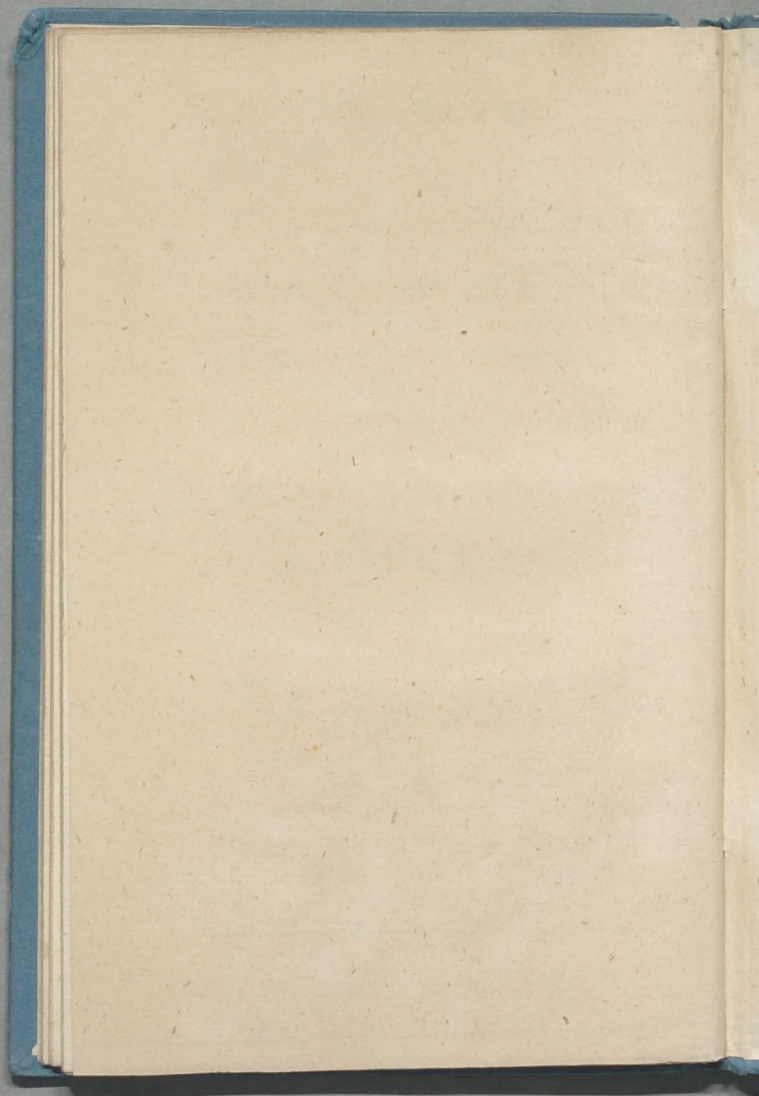

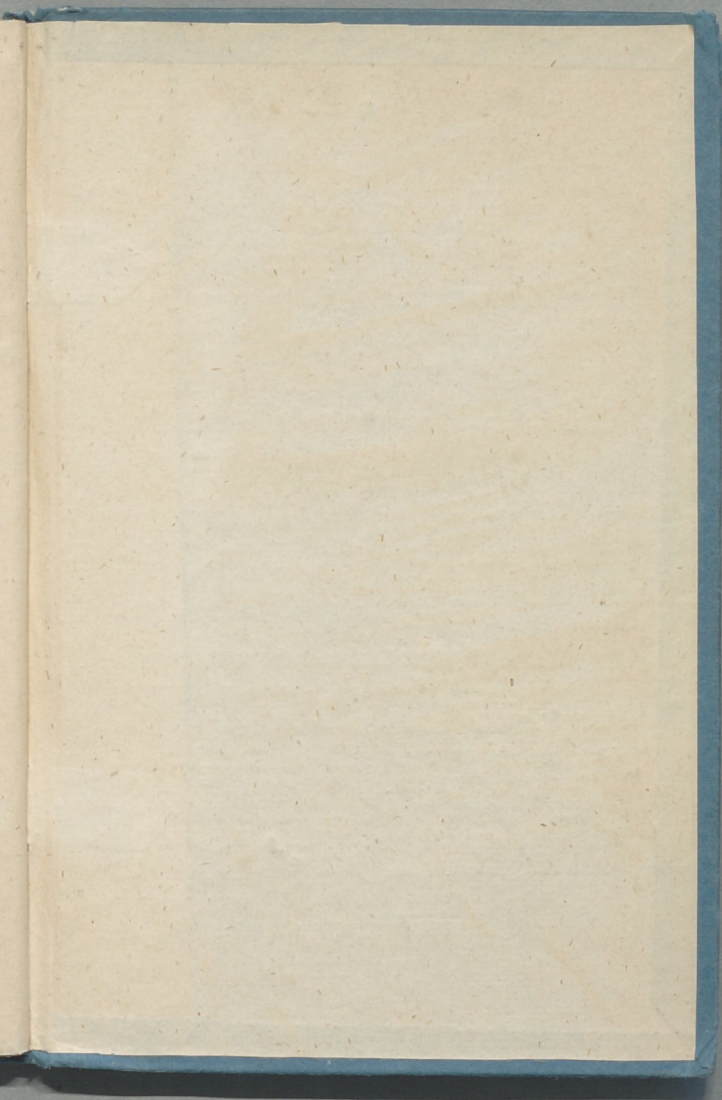

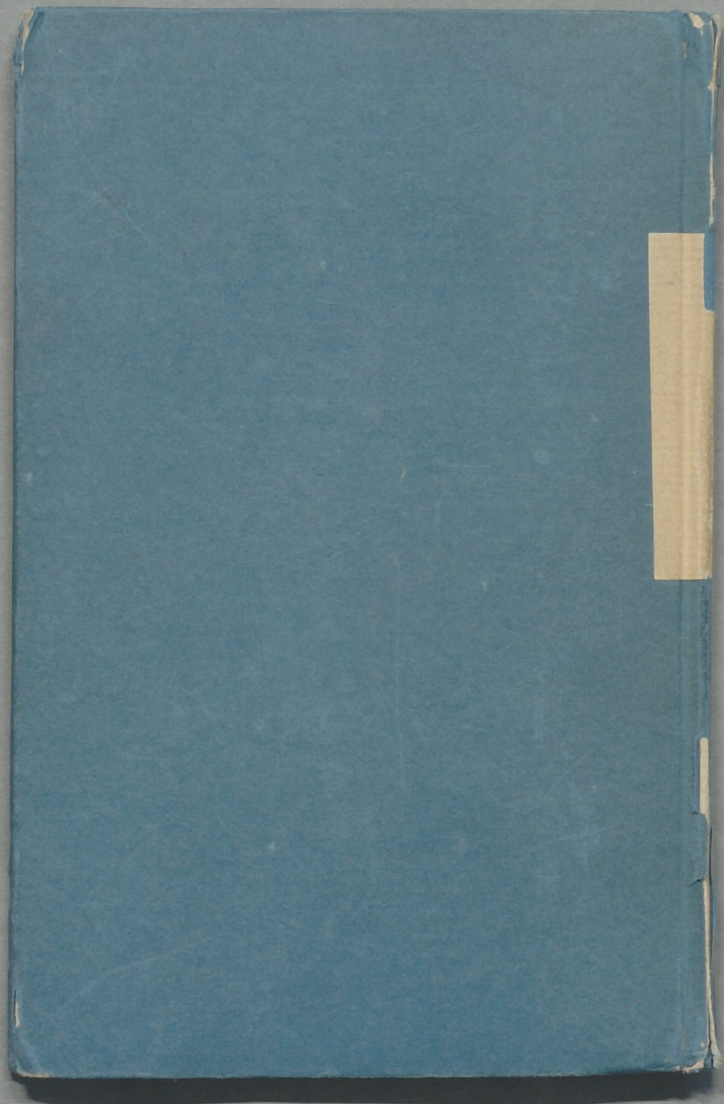
The first of the three
is the most common
and is found in
the most ancient
of the three
The second of the three
is the most rare
and is found in
the most recent
of the three
The third of the three
is the most common
and is found in
the most ancient
of the three

www.books2ebooks.eu